

University has introduced an educational and scientific program in the specialty 015 Professional Education (by specializations). One of the educational components of this program is the course "Modern Health-Saving Technologies in Education". This work reveals the essence of this curriculum, which is designed for 5 credits (20 hours of lectures and 30 hours of practical classes). It is specified which competencies (both general and professional) are formed in future specialists in physical culture and sports during the study of this discipline. The article also describes the program learning outcomes of the course, indicating that the level of skill formation is sufficient for solving professional tasks and continuing education under the program.

The content modules of the curriculum are characterized, namely: "Theoretical and Methodological Foundations of Health-Saving Activities in the Educational Process" and "Health-Saving Technologies and Their Application in Educational Institutions"; their content and the topics of the lessons are outlined. The conclusion is made that the analyzed curriculum of the course "Modern Health-Saving Technologies in Education" reveals the potential of the educational component in forming the necessary skills for applying health-saving technologies in the future professional activities of third-level (scientific) students.

Key words: health-saving technologies, students, future specialists in physical culture and sports, curriculum, educational component, professional training, professional activity.

Дата надходження статті: 07.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Довга Т. Я.

УДК 355.233

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi57.582>

Бачинська Н. Я.*,

orcid.org/0000-0001-9490-2344

Гаркуша В. К.*,

orcid.org/0009-0001-5449-0725

ПРОБЛЕМАТИКА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто основні поняття іношомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів та особливості її формування під час воєнного стану.

Проаналізовано наукові доробки, присвячені формуванню іношомовної комунікативної компетентності, визначено основні проблеми, що виникають під час оволодіння іноземною мовою, та запропоновано шляхи їхнього подолання.

Основними труднощами в формуванні іношомовної комунікативної компетентності в курсантів визначено нестачу кваліфікованих викладачів, відсутність особистої мотивації у здобувачів вищої освіти, нерозуміння кінцевої цілі у вивченні іноземної мови та підвищення ефективності іношомовної комунікації. Також ураховано вплив повномасштабної війни, що не дає змогу систематично та з логічною послідовністю проводити заняття з курсантами, що зі свого боку має негативний вплив на процес формування іношомовної комунікативної компетентності.

Визначено шляхи вирішення проблем формування іношомовної комунікативної компетентності в курсантів, як-от: індивідуалізація навчання, мотивація та пояснення, зокрема на власному прикладі, важливості вивчення іноземної мови, інтеграція іноземної мови та профільних військових дисциплін. Підкреслено важливість застосування сучасних

*© Бачинська Н. Я.

*© Гаркуша В. К.

інтерактивних методів навчання. Штучний інтелект та ресурси соціальних мереж, що мають навчальні та військово-професійні матеріали, можуть бути використані під час проведення занять зі здобувачами вищої освіти. Такі підходи до проведення занять можуть підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови в курсантів, дати можливість більш якісно опановувати військову техніку західного зразку, вивчати технічну документацію та керівні документи іноземною мовою.

Зроблено висновок, що від моменту початку повномасштабного вторгнення російської федерації важливість у володінні іноземною мовою офіцерським складом Сил оборони України, потреба у формуванні іншомовної комунікативної компетентності у військових фахівців суттєво збільшились. Від моменту введення воєнного стану виникла потреба в оптимізації організації освітнього процесу з огляду на умови особливого періоду. Акцентовано на важливості володіння іноземною мовою військовослужбовцями, значній ролі міжкультурної та іншомовної комунікації у професійній діяльності офіцерів, потребі у формуванні іншомовної комунікативної компетентності, яку можна вважати однією з найбільш важливих особистісних якостей сучасного військового фахівця, насамперед в умовах набуття Збройними Силами України взаємосумісності зі збройними силами країн-партнерів, зокрема зі складу Північноатлантичного альянсу.

Ключові слова: *іншомовна комунікативна компетентність, мовна підготовка, курсант, майбутні офіцери, професійна підготовка.*

Постановка проблеми. У зв'язку зі стрімким реформуванням Збройних Сил України для досягнення максимальної інтеграції в оперативній і технічній сумісності з країнами-членами Північноатлантичного альянсу (НАТО) [4] виникла гостра потреба в ефективному володінні іноземною мовою як на побутовому, так і на професійному рівнях. Від початку Антитерористичної операції на сході України наша країна чітко визначила свій напрямок розвитку в бік західних країн і почала швидко впроваджувати реформи в мовній підготовці майбутніх офіцерів.

Від моменту повномасштабного вторгнення потреба в оволодінні іноземною мовою значно зросла, оскільки розпочалося масштабне надходження озброєння, боеприпасів і військової техніки від країн-партнерів для підтримки Збройних Сил України в наданні відсічі збройній агресії російській федерації. Також значно збільшилась кількість навчань та інших заходів підготовки національних Сил оборони за участю представників країн-партнерів, де комунікація здійснюється переважно іноземною мовою. Для швидкого оволодіння інформацією, а також здатності виразити свої думки й наміри, бути комунікативно ефективним із західними колегами набула ще більшої актуальності потреба в розвитку іншомовної комунікативної компетентності (далі – ІКК) військових фахівців.

Попри те, що були впроваджені зміни в мовній підготовці курсантів, а саме оптимізовані освітньо-професійні програми, запроваджено проведення частини занять із фахових дисциплін англійською мовою, систематично здійснюється мовне тестування та сертифікація за стандартом НАТО STANAG 6001 [6], які мали б покращити рівень іншомовної компетентності майбутніх військових фахівців, можна констатувати, що суттєвих позитивних змін у підвищенні рівня володіння іноземною мовою, зокрема через більш якісне формування іншомовної компетентності майбутніх військових фахівців, не відбулося.

Аналіз досліджень. Більшість сучасних наукових джерел визначає комунікативну компетентність як здатність установлювати та підтримувати необхідні зв'язки з іншими людьми, мати певний багаж знань, умінь і навичок, для того щоб забезпечувати ефективне спілкування. Комунікативна компетентність включає в себе здатності здійснювати діалог із собою, виявляти ініціативу у спілкуванні, здійснювати рефлексивне

і неререфлексивне слухання, адекватний аналіз комунікативної ситуації (діалогу), уміло володіти вербальними й невербальними засобами спілкування, бути комунікативно придатним, здатність установлювати довірливі стосунки та індивідуальний підхід до учасників комунікативного процесу [2, с. 4].

Дослідження вчених запевняють, що уміння комунікації – це організація контакту, взаємодії на рівні «людина-людина». Властивість до комунікації базується на раніше здобутих знаннях, навичках і досвіді, рисах характеру та вольових якостях індивіда. Володіння комунікативними здібностями переводить хаотичну манеру спілкування в керовану. Іншомовна комунікація означає здатність передавати і сприймати інформацію іноземною мовою, оволодіння різними вербальними й невербальними засобами, а також уміння здійснювати вплив на учасників діалогу [там само, с. 5-6]. ІКК – це сукупність професійних знань, володіння іноземною мовою, комунікативними та ораторськими уміннями і здатність до вербальної та невербальної комунікації, взаємодії з учасниками процесу спілкування.

Такі науковці, як Д. Хаймс та його послідовники, розглядали ІКК як внутрішнє розуміння ситуативної доречності мови і виділили в ній граматичну, стратегічну, соціолінгвістичну й дискурсивну компетенції. Із практичного погляду, ІКК означає здатність майбутнього фахівця певної сфери діяльності здійснювати комунікацію в режимі вторинної мовної особистості й бути готовим до міжкультурної та міжнародної взаємодії з іноземними колегами [там само, с. 3]. Основні питання у формуванні комунікативної компетентності досліджували Г. Богіна, Л. Божович, Л. Виготський, Ю. Жукова, Н. Хомський, А. Хуторський та інші. Так, І. Чеботарьова визначає комунікативну компетентність як мету підготовки фахівця й розглядає цю компетентність як уявлення про мовну особу [9, с. 3].

Під час професійної військової підготовки курсантів у вищих військових навчальних закладах (далі – ВВНЗ) зосереджується особлива увага на професійній комунікативній компетентності, а саме в засвоєнні навичок комунікації у професійних ситуаціях [2, с. 6]. Також здійснюється мовна підготовка для розвитку ІКК у майбутніх офіцерів для провадження ефективного спілкування у військовій діяльності з іноземними партнерами. Аналіз робіт і досліджень із цієї тематики дозволяє стверджувати, що тема формування ІКК курсантів під час воєнного стану досліджена не достатньо й має значний потенціал для вивчення та розвитку.

Мета статті – визначити основні проблеми в контексті формування ІКК курсантів у ВВНЗ під час воєнного стану; окреслити основні труднощі під час освоєння іноземної мови та надати пропозиції з покращення рівня володіння мовою та мотивації щодо її вивчення.

Виклад основного матеріалу. Роль іноземної мови у професійному розвитку курсантів ВВНЗ має домінуючу позицію для вдосконалення комунікативних умінь і навичок. Звідси виникає потреба в формуванні ІКК [3, с. 4]. Порівняно з іншими навчальними дисциплінами іноземна мова характеризується певними унікальними властивостями. Насамперед це виражається у формуванні за результатами навчання курсантів здатності використовувати іноземну мову за своїм військовим фахом, установлювати та вести іншомовну комунікацію на військову тематику. Основною метою оволодіння іноземною мовою курсантами є формування спроможності комунікувати з іноземними представниками і в такий спосіб забезпечувати взаємосумісність (interoperability) Сил оборони України зі збройними силами армій країн-членів НАТО.

Проте варто зазначити, що навчання у ВВНЗ кардинально відрізняється від інших закладів вищої освіти, оскільки має специфіку у провадженні освітньої діяльності. Особливостями навчання є потреба дотримання курсантами, які є військовослужбовцями, виконання розпорядку дня та інші обмеження, які накладає на процес навчання військова служба. Також від початку повномасштабного вторгнення російської федерації збільшилась кількість завдань із підготовки мобілізаційного резерву

країни, до яких як інструктори залучаються курсанти старших курсів. Зазвичай утрачений під час таких відряджень навчальний час не компенсується в повному обсязі.

Такі чинники негативно впливають на систематичність, послідовність і комплексність навчання. Зникає регулярність і змістовність у проведенні занять з іноземної мови, у результаті чого втрачається ґрунтовність і міцність здобутих знань і навичок, ускладнюється формування ІКК.

На сьогодні згідно з дорожньою картою вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021–2025 роки) від 2024 року не менше ніж 20 % занять (за кожною навчальною дисципліною) має проводитись іноземною мовою. Проте практика організації освітнього процесу у ВВНЗ засвідчує, що інтеграція іноземної мови з профільними військовими дисциплінами є недостатньою, і вимоги зазначеної дорожньої карти не виконуються в повному обсязі або взагалі [1].

Мовна підготовка у ВВНЗ налічує такі категорії проблем: організаційні, методичні, мотиваційні та психологічні. Усі вони пов'язані, що у свою чергу перешкоджає ефективному формуванню ІКК у курсантів. Так, до основних організаційних проблем належать нестача викладачів, які пов'язані з військовою діяльністю і розуміють специфіку військової лексики, та недостатня з огляду на кількість навчального матеріалу кількість аудиторних годин, які передбачені навчальними планами для вивчення іноземної мови. Через особливості організації освітнього процесу у ВВНЗ курсантам доводиться поєднувати вивчення іноземної мови з вивченням інших дисциплін циклу професійної підготовки та повсякденною військовою діяльністю – наприклад, із несенням служби в нарядах та службових відрядженнях. Зазначене значно скорочує фактичний час для засвоєння курсантами матеріалу навчальних дисциплін, зокрема з дисциплін мовної підготовки. Упродовж таких занять курсанти не мають змоги регулярно вивчати і практикувати іноземну мову. Проте, як неодноразово доведено сучасними дослідниками питань, пов'язаних з іншомовною компетентністю, саме сталість і систематичність є ключовими чинниками успішного здобуття достатньої кількості знань, умінь і навичок, якісного формування ІКК.

Повномасштабне вторгнення і спричинені ним обставини, зокрема знеструмлення та повітряні тривоги, також внесли свої корективи в організацію мовної підготовки, зменшують відведений для вивчення іноземної мови час, обсяг якого від самого початку можна вважати недостатнім для здобуття курсантами визначеного рівня володіння іноземною мовою. Через брак годин, виділених на мовну підготовку, не реалізуються принципи індивідуалізації навчання. Стандартні навчальні програми практично не враховують індивідуальні потреби курсантів, а здебільшого фокусуються на досягненні навчальною групою запрограмованого мінімуму встановлених освітньо-професійними програмами результатів навчання. Такий метод підготовки призводить до нерівномірного прогресу в отриманні знань, умінь і навичок.

До методичних проблем можна віднести брак використання комунікативного підходу та недостатню інтеграцію іноземної мови у професійну підготовку. Однією з найбільш поширених проблем є те, що методи викладання лишаються застарілими. Традиційне навчання, яке зорієнтоване на граматику й переклад текстів загального і фахового напрямку, не гарантує отримання здобувачами освіти достатнього рівня ІКК, потрібного для ефективного використання мови у професійних мовленнєвих ситуаціях. Основою комунікативного підходу є концентрація на розвитку навичок говоріння (speaking), яке є одним із ключових аспектів мовленнєвої підготовки. Тому можна стверджувати, що впровадження нових методів навчання, які будуть зосереджені на покращенні розмовних здібностей, позитивно вплине на формування ІКК у курсантів ВВНЗ.

До блоку мотиваційних проблем входять низький рівень мотивації і відсутність реальних стимулів. Мотивація постійно була однією із ключових проблем у низькому рівні ІКК. Більшість курсантів не розуміють, навіщо їм потрібне вивчення іноземної мови

і як вони зможуть її застосовувати. Нерозуміння, для чого потрібна іноземна мова, посилюється відсутністю реальних стимулів. Слабкий зв'язок теоретичного навчання з практичною складовою тільки знижує мотивацію в майбутніх військових фахівців вивчати іноземну мову. У результаті якість мовної підготовки знижується. Від початку повномасштабного вторгнення збільшилась кількість міжнародних навчань і заходів співробітництва за кордоном, що може позитивно вплинути на зацікавленість і мотивацію військовослужбовців у покращенні ними власного рівня іншомовної компетентності.

Головною психологічною проблемою, що ускладнює формування ІКК, є побоювання курсантів здійснити помилки у практичному застосуванні іноземної мови – у процесі спілкування з іноземцями. Це негативно впливає на їхню активність та мотивацію у вивченні і вдосконаленні свого рівня ІКК. Суб'єктивні труднощі щодо висловлювання власних думок нерідною мовою присутні в більшості здобувачів вищої освіти, проте цей бар'єр можна подолати, створивши в освітньому середовищі максимально комфортну для здобувачів освіти обстановку й забезпечення ним підтримки в разі здійснення помилок.

Найбільш доречними шляхами вирішення проблем у формуванні ІКК курсантів під час навчання у ВВНЗ вбачаються такі:

- формування й підтримання мотивації здобувачів освіти до вивчення іноземної мови;
- сприяння розумінню ними важливості ІКК у військовій справі;
- демонстрація важливості володіння іноземною мовою та розвинених комунікативних навичок;
- упровадження програм професійної підготовки курсантів, таких як академічний обмін з країнами-членами НАТО;
- організація спілкування здобувачів освіти з носіями мови.

Наступним важливим аспектом є забезпечення систематичності та регулярності в оволодінні іноземною мовою, тобто реалізація основних принципів навчання, що є складним викликом, а в умовах воєнного стану потребує також і урахування особливостей поточної ситуації.

Інтеграція іноземної мови з дисциплінами військово-професійного спрямування також позитивно сприяє формуванню ІКК, що підтверджується положеннями керівних документів, які регламентують організацію освітнього процесу у ВВНЗ [5]. Такий підхід дозволяє реалізовувати принципи систематичності у вивченні іноземної мови. Убачається, що якісна реалізація вимог дорожньої карти вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021–2025 роки), насамперед впровадження не менше 20 відсотків занять англійською мовою з кожної навчальної дисципліни, дозволить здобувачам освіти тривалий час перебувати зануреними в іншомовне середовище, що сучасними дослідниками питань формування ІКК визнано одним із найбільш ефективних методів розвитку комунікативних навичок. Вочевидь навчання курсантів у закордонних закладах освіти матиме найвищий потенціал щодо формування ІКК.

Індивідуалізація процесу навчання, упровадження академічного консультування кожного курсанта окремо упродовж загального навчання – «тьюторинг» – зі свого боку можуть сприяти розвитку ІКК курсантів, умотивувати їх до навчання. Тьюторство – науково підтверджений ефективний метод індивідуального супроводу здобувачів вищої освіти під час навчання, орієнтований на створення і реалізацію персональної освітньої стратегії, що враховує особистісні деталі і потенціал людини [8]. На сьогодні система індивідуального консультування і супроводження є поширеною практикою організації освітнього процесу у провідних закладах вищої освіти. Саме тьюторство дозволяє знаходити окремий, специфічний підхід до кожного курсанта, допомагає з'ясувати, як найкраще застосовувати педагогічний вплив на майбутніх офіцерів Збройних Сил.

Основним завданням тьюторингу є формування навичок до самоосвіти, умотивування курсантів до постійного залучення у вивчення іноземної мови. Під час воєнного стану «тьюторство» може бути особливо ефективним, оскільки викладачам і курсантам доводиться працювати в умовах часових та інших обмежень, підлаштовувати особисті графіки роботи з огляду на виклики, що спричинені бойовими діями.

Окремим методом вирішення проблем у формуванні ІКК курсантів є використання проблемного навчання та застосування індивідуальних позааудиторних завдань. Такі завдання мають бути спрямовані на розвиток мовленнєвої та соціокультурної компетентності майбутніх офіцерів, змушувати активно мислити, шукати різноманітні варіанти вирішення завдань і не дублювати стандартні типові вправи, виконання яких може бути нецікавим курсантам, а відтак і неефективним [7].

Не менш важливим аспектом для досягнення належного рівня ІКК у курсантів є забезпечення сучасними, інтерактивними ресурсами. Це актуальні посібники й навчальні матеріали, застосування сучасних освітніх технологій, зокрема технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) для вивчення іноземної мови. Практика підтверджує, що використання ШІ для покращення рівня комунікації іноземною мовою є ефективним методом, який доцільно застосовувати у процесі мовної підготовки. Також ШІ може певною мірою замінити викладача у випадках, коли це необхідно курсанту або є вимушеною мірою через умови воєнного стану. ШІ дає можливість практикувати іноземну мову навіть у випадках, коли не можна реалізувати спілкування здобувачів освіти з викладачами чи носіями мови.

На додаток до ШІ корисними для формування ІКК можуть бути ресурси соціальних мереж та освітніх онлайн-платформ. Одним із прикладів можна визначити соціальну мережу Instagram, у якій функціонує достатньо багато облікових записів, які пропонують матеріали для вивчення англійської мови, зокрема військового спрямування, – наприклад, @cambridgeenglish, @instantenglishuk, @expertenglish.school, @britisharmy, @forcesnews.

Висновки. Поглиблення співпраці з Північноатлантичним альянсом та модернізація Збройних Сил України на конституційно визначеному шляху до вступу в НАТО вимагають від офіцерського корпусу достатнього рівня володіння іноземною мовою та сформованості ІКК для забезпечення ефективного спілкування із закордонними колегами під час здійснення заходів міжнародного співробітництва, забезпечення взаємосумісності (interoperability) Збройних Сил України та сектору оборони країн-партнерів з блоку НАТО.

Уведення режиму воєнного стану через повномасштабне вторгнення російської федерації спричинило потребу у створенні багатонаціональних підрозділів та широкому застосуванні закордонного озброєння і військової техніки, що своєю чергою довело: мовна підготовка є важливим аспектом професійної підготовки сучасних військових фахівців.

Для того, щоб забезпечити формування ІКК курсантів на належному рівні, убачається доцільним збільшити кількість начальних годин мовної підготовки, повною мірою реалізувати принципи систематичності, послідовності та індивідуалізації навчання, комунікативного підходу, упроваджувати найбільш ефективні доступні технології і засоби навчання – наприклад, освітні онлайн-ресурси та ШІ. Водночас важливим є врахування індивідуальних особливостей кожного курсанта, мотивування їх до вивчення іноземної мови, якісне планування навчальних занять, пошук та реалізація підходів до зменшення негативного впливу на процес навчання умов воєнного стану. Більш широке залучення курсантів до заходів міжнародного співробітництва, навчання в закордонних закладах вищої освіти може суттєво покращити ІКК майбутніх офіцерів, що може бути доведено в подальших наукових розвідках.

Список використаних джерел:

1. Дорожня карта з мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021–2025 роки). URL: <https://www.mil.gov.ua/content/ed> (дата звернення: 15.06.2024).
2. Левко М. Розвиток іншомовної комунікативної компетентності майбутніх офіцерів в освітньому процесі ВВНЗ. *Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – довузівська підготовка – вищий навчальний заклад*. 2022. С. 544–554. DOI 10.18372/2786-5487.1.16642.
3. Нанівська Л. Особливості комунікативної компетентності майбутніх офіцерів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Випуск 2(43). 2018. С. 192–195. DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.192-195.
4. Порядок розроблення, прийняття, внесення змін, скасування, відновлення дії, оприлюднення, запровадження та застосування військових стандартів : наказ Міністерства оборони України від 24 лют. 2020 р. № 56.
5. Про затвердження Положення про особливості організації освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, закладах фахової передвищої військової освіти: наказ М-ва оборони України від 15 лют. 2024 р. № 120.
6. Рівні мовленнєвої компетентності. Національний університет оборони України: веб-сайт. URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf.
7. Тьюторство як форма педагогічного супроводу руху учня за індивідуальною освітньою траєкторією. *Освітня політика*: веб-сайт. URL: <https://www.education-ua.org/ua/articles/1289> (дата звернення: 15.06.2024).
8. Центр розвитку навчання і викладання. Український Католицький Університет: веб-сайт. URL: <https://www.ctle.ucu.edu.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
9. Чеботарьова І. Комунікативна компетентність: теоретичний аспект. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Випуск XXXVI, 2014. С. 205–215.

Referenses:

1. Ministry of Defense of Ukraine. (2021). Roadmap for language training in the Armed Forces of Ukraine (2021-2025). Retrieved from <https://www.mil.gov.ua/content/ed> [in Ukrainian].
2. Levko, M. (2022). Rozvytok inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnix ofitseriv v osvitnomu protsesi VVNZ [Development of foreign language communicative competence of future officers in the educational process of military higher educational institutions]. *Current Issues in the Education System: General Secondary Education Institution - Pre-University Training – Higher Education Institution*, 544–554. doi: <https://doi.org/10.18372/2786-5487.1.16642> [in Ukrainian].
3. Nanivska, L. (2018). Osoblyvosti komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnix ofitseriv [Features of communicative competence of future officers]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 43(2), 192–195. doi: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2018.43.192-195> [in Ukrainian].
4. Ministry of Defense of Ukraine. (2020). Procedure for the development, adoption, amendment, cancellation, restoration, publication, implementation, and application of military standards, Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated February 24, 2020, No. 56 [in Ukrainian].
5. Ministry of Defense of Ukraine. (2024). On approval of the Regulation on the peculiarities of the organization of the educational process in higher military educational institutions of the Ministry of Defense of Ukraine, military educational units of higher education institutions, institutions of professional pre-higher military education, Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated February 15, 2024, No. 120 [in Ukrainian].
6. National Defense University of Ukraine. Levels of language competence. Retrieved from https://nuou.org.ua/assets/documents/dodb_stanag_6001.pdf [in Ukrainian].
7. Tutoring as a form of pedagogical support for the student's movement along an individual educational trajectory. (2024). *Educational Policy*. Retrieved from <https://www.education-ua.org/ua/articles/1289> [in Ukrainian].
8. Center for Learning and Teaching Development. (2024). *Ukrainian Catholic University*. Retrieved from <https://www.ctle.ucu.edu.ua> [in Ukrainian].
9. Chebotaryova, I. (2014). Komunikatyvna kompetentnist: teoretychnyi aspekt [Communicative competence: Theoretical aspect]. *Scientific Notes of the Department of Pedagogy*, XXXVI, 205–215 [in Ukrainian].

Bachynska N. Ya.,

orcid.org/0000-0001-9490-2344

Harkusha V. K.,

orcid.org/0009-0001-5449-0725

**PROBLEMS OF FORMING CADETS' FOREIGN
LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE DURING MARTIAL LAW**

The article deals with the basic concepts of foreign language communicative competence of future officers and the peculiarities of its formation during martial law.

The article analyses scientific works on the formation of foreign language communicative competence, identifies the main problems that arise in mastering a foreign language, and suggests ways to overcome them.

The main difficulties in forming foreign language communicative competence in cadets are identified as a lack of qualified teachers, a lack of personal motivation among higher education students, and a lack of understanding of the ultimate goal of learning a foreign language and improving the effectiveness of foreign language communication. The article also considers the impact of a full-scale war, which does not allow for a systematic, and logical sequence of classes with cadets, which in turn negatively impacts the process of forming foreign language communication competence.

The ways of solving the problems of forming foreign language communicative competence in cadets are identified, such as individualization of training, motivation, and explanation, in particular by own example, of the importance of learning a foreign language, integration of a foreign language, and specialized military disciplines. The importance of using modern interactive teaching methods is emphasized. Artificial intelligence and social media resources with educational and military professional materials can be used in the course of classes with higher education students. Such approaches to teaching can increase the motivation of cadets to learn a foreign language, enable them to master Western-style military equipment more efficiently and study technical documentation and guidelines in a foreign language.

It is concluded that since the beginning of the full-scale invasion of the Russian Federation, the importance of foreign language proficiency of the officers of the Ukrainian Defence Forces and the need to develop foreign language communication competence among military specialists have increased significantly. Since the introduction of martial law, there has been a need to optimize the organization of the educational process because of the conditions of the special period. The article emphasizes the importance of foreign language proficiency for military personnel, the significant role of intercultural and foreign language communication in the professional activities of officers, and the need to develop foreign language communication competence, which can be considered one of the most important personal qualities of a modern military specialist, especially in the context of the Armed Forces of Ukraine's interoperability with the armed forces of partner countries, in particular, the North Atlantic Alliance.

Key words: foreign language communicative competence, language training, cadet, future officers, professional training.

Дата надходження статті: 17.06.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Іванченко Є. А.